

Distribuirea echitabilă a locurilor la cămin pentru studenți

Abstract: În România, anual, zeci de mii de tineri aleg să își continue studiile după încheierea ciclului liceal aplicând la facultate. Potrivit INS, în 2015, peste jumătate dintr-un număr de aproximativ 400 000 de studenți înscriși la licență, sunt concentrați în 4 orașe: București, Cluj, Iași și Timișoara. Majoritatea studenților venind din provincie, aplică pentru a obține un loc la cămin însă din păcate aceasta este o resursă insuficientă raportată la cererea în continuă creștere. Astfel, în acest articol îmi propun să discut problematica distribuirii unei resurse limitate printr-o abordare de tip top down aplicând dreptatea ca echitate dezvoltată de John Rawls. Scopul este de a vedea în ce măsură putem identifica criterii de departajare echitabile.

Keywords: dreptatea ca echitate; John Rawls; distribuire

Introducere

După încheierea celor 4 ani de liceu și promovarea examenului maturității, majoritatea elevilor din România au în vedere consolidarea studiilor prin aplicarea la facultate. Alegerile acestora se concentrează în mare măsură în orașele mari unde se asumă faptul că facultățile au o calitate ridicată, există diversitate și șanse mai mari pe piața muncii

mai târziu. Așadar, avem orașe precum București, Cluj, Iași sau Timișoara unde an de an vin zeci de mii de elevi pentru studii. Peste 50% din studenții din România sunt concentrați în doar patru orașe din România. Astfel, în 2015, în zona București-Ilfov, studiau aproximativ 130 de mii de studenți adică un procent de 31% din total. Pe locul doi, în Cluj, 12% studiau în mediul universitar.

Pe locul trei este Iașul cu peste 40 de mii de studenți iar apoi județul Timiș cu un procent de 7.5%. (Mihai, 2017) Toate cifrele pe fiecare județ din 2015 sunt puse la dispoziție de INS și se găsesc în Anexa 1. Una din principalele probleme cu care studenții se confruntă este cea a cazării. Nu toți își pot permite să aleagă o chirie de câteva sute de euro astfel că varianta ideală pentru aceștia este o cameră la cămin. În acest context resursa *cămin* devine una insuficientă deoarece numărul cererilor din partea viitorilor studenți este mult mai mare decât capacitatea locurilor în camine puse la dispoziție de fiecare universitate. Astfel, în această situație unde cererea este mult mai mare decât oferta, întrebarea care se pune este legată de modul în care se realizează repartizarea în camine. Consider că șansa de a obține un loc la cămin în momentul în care decizi să studiezi în alt oras decât zona de

Laura Adriana BRÎNZOIU

Masterandă
Master Politici Publice
și Integrare Europeană,
Anul 2, SNSPA
laura.brinzoiu.16@politice.ro

proveniență este foarte importantă pentru că poate avea numeroase implicații în parcursul studentului în anii de studiu.

Deși la prima vedere repartizarea studenților în locurile din cămine nu pare un aspect care să poată influența foarte mult șansa viitorului student de a termina o facultate, se va observa în cele ce urmează faptul că acest aspect poate duce inclusiv la abandonul studiilor universitare. Prin urmare, găsesc foarte relevantă o discuție privind echitatea în criteriile pentru oferirea locurilor la camin. În acest articol îmi voi concentra analiza asupra orașului București, în special situația studenților de la SNSPA. Așadar, voi încerca să răspund la întrebarea: în ce mod se poate realiza o repartizare echitabilă a studenților în locurile din camine? Pentru a răspunde acestei problematici îmi voi structura discuția în felul următor: în prima secțiune voi trasa baza teoretică pe care o găsesc potrivită pentru această discuție folosind în special „A Theory of Justice” a lui John Rawls. În următoarea secțiune voi încerca să prezint situația reală privind studenții care își exprimă dorința de a obține un loc la camin; locurile disponibile și mai ales procedura de obținere a acestora pusă la dispoziție de universitate. În ultima secțiune, după ce am explicat teoria pe care o am în vedere și care mă aștept să mă ajute în discuția privind echitatea criteriilor de obținere a resursei și după ce problema de facto din București este bine evidențiată, voi încerca pe de-o parte să argumentez de ce nu consider dreaptă repartizarea pe baza notelor la admitere (criteriu meritocratic) urmând ca în a doua parte să încerc să ofer alte potențiale criterii care ar putea să fie mai echitabile. Așadar, voi analiza pe de-o parte datele și voi încerca să găsesc soluții pe baza teoriei dezvoltate de Rawls dar în același timp, pentru a face mai evidentă această problemă, aleg să prezint pe scurt și situații reale ale studenților. Interesul meu pentru acest subiect vine din două direcții. Pe de-o parte zona academică, deoarece consider că într-o situație unde ne confruntăm cu insuficiența unei resurse este important să ne asigurăm că cel puțin aceea care este, este distribuită într-un mod cât mai corect. Pe de altă parte, există și o motivație personală pentru o discuție de acest tip deoarece sunt student reprezentant de peste 3 ani în facultatea mea. De asemenea, am fost și membru în comisia de cazare. Așadar, de ani întregi sunt liantul între colegii mei care îmi expun toate situațiile cu care se confruntă și instituția care oferă resursa. Acesta este motivul pentru care în secțiunea a doua voi discuta în special repartizarea locurilor în caminele din SNSPA deoarece în acest context dețin mai multe informații. Trebuie însă să atrag atenția asupra faptului că această problemă și modalitate de repartizare este prezentă în orice facultate iar posibilitatea schimbării privind criteriile ar trebui făcută la nivel național.

1. O soluție pentru o distribuție dreaptă: Dreptatea ca echitate

1.1. Top down vs. Bottom up

Înainte să încep discuția teoretică privind dreptatea ca echitate, trebuie să explic framework-ul pe care l-am ales în discuția privind o distribuție dreaptă de resurse. Pentru aceasta, este relevantă o scurtă trecere în revistă a celor două principale strategii de abordare dezvoltate de Andrei Poama în lucrarea „Application or construction? Two types of public policy ethics”.

Andrei Poama discută despre faptul că etica în politicile publice poate să fie tratată în două moduri, aplicat sau constructivist. Există pe de-o parte, abordarea top down unde există deja o teorie fundamentală care este avută în vedere în tratarea unei problematici. O teorie care deja

se asumă că este cea corectă sau cea care în situația respectivă poate veni cu soluția cea mai bună. Așadar, discuția morală în politica publică dezbătută este aplicată folosind niște lentile teoretice alese în prealabil. Pe de altă parte, există abordarea constructivistă, button up unde perspectiva morală cu privire la politica publică avută în vedere este una independentă de orice teorie deja trasată. Aici se argumentează faptul că ar fi greșit să căutăm răspunsul pentru o problemă într-un anumit context în teorii care pot fi rigide. Se consideră că prin această abordare, ne uităm la situația reală și încercăm să găsim soluții trasate special pentru această problemă. Nu unele universale pe care să încercăm să le încadrăm în orice formă. Așadar, aici se pot asuma abordări pragmatice prin care să se caute o variantă alternativă decentă, mai bună față de status-quo dar fără a se asuma că e cea perfectă. Mai există abordarea instituțională prin care ne uităm la principiile de funcționare ale instituției sau abordarea democratică unde focusul este pe procedurile decizionale de la nivel politic care au dus la nedreptăți. Așadar, potrivit perspectivei de jos în sus, se încearcă găsirea unor soluții independente de teorii deja formate. Poama notează faptul că ambele abordări sunt foarte relevante și există motive reale să fie folosite însă niciodată împreună. Limita principală privind abordarea aplicată constă în faptul că se asumă de la început că teoria folosită este cea mai bună deși există încă întregi debateri pe această temă. Abordarea constructivistă are ca limită corectitudinea criteriilor alese. Tocmai pentru că aici nu se urmează o anumită teorie, sunt trasate soluții în funcție de context ceea ce nu ne poate asigura că acestea sunt de altfel și cele mai morale. (Poama, 2019)

Cred că ambele abordări au atât puncte tari cât și puncte slabe însă în lucrarea de față îmi propun să abordez problematică distribuirii locurilor în caminele studențești top down. Cred că discuția lui Rawls privind dreptatea ca echitate dezvoltată cu ajutorul celor două principii este foarte relevantă în această temă de discuție.

1.2. **Dreptatea ca echitate**

Dreptatea este unul dintre conceptele cheie în această discuție. Aristotel, în „Etica Nicomahică”, definește dreptatea ca fiind o virtute în întregime, nu doar o parte. Cum și nedreptatea este un viciu în întregime. (Aristotel) Adrian Miroiu când vorbește despre dreptate, punctează diferența pe care o face H. Sidgwick între „dreptatea conservativă” și „dreptatea ideală”. Așadar, dacă ne uităm la dreptatea privind anumite acțiuni avem două situații: pe de-o parte afirmăm că distribuirea făcută este una corectă și dreaptă prin legea aplicată în acest sens, (conservativă) sau pe de altă parte, susținem că distribuția respectivă trebuie să se schimbe și să funcționeze în baza unui sistem ideal de reguli. (ideală) (Miroiu, 2009) De asemenea, Miroiu discută și despre două tipuri de teorii ale dreptății în perioada modernă. Teoriile dreptății ca avantaj reciproc și cele de dreptate ca imparțialitate. În prima categorie sunt teoriile care se concentrează asupra avantajului. În plus, în această perspectivă puterea de negociere este foarte importantă. În categoria dreptății ca imparțialitate (unde se încadrează și teoria lui Rawls), dreptatea nu este definită în raport cu puterea de negociere sau avantajul. Aici dreptatea este definită în baza unei teorii care deja se află la baza societății și este universal acceptată de cetățeni mai ales pentru că aceștia nu au în vedere maximizarea utilității proprii. (ex: valul de ignoranță la Rawls) (Miroiu, 1998)

Așadar, ca încadrare, dreptatea ca echitate la Rawls este o teorie de tip contractualist și una a imparțialității deoarece își propune să traseze niște principii care vor fi universal acceptate și pentru binele tuturor ignorând ideea de posibil avantaj. Rawls definește dreptatea ca fiind prima virtute a instituțiilor sociale. Într-o societate, pentru a se putea trăi în comunitate, sunt

conturate niște reguli care vor fi respectate de toți cetățenii. Aceste reguli influențează bunăstarea celor care formează societatea. Astfel, este important ca aceste reguli să fie cu adevărat drepte și imparțiale. Rawls notează faptul că în structura de bază a societății există diferite poziții sociale, persoane care se nasc în anumite familii sau zone, lucruri care duc la inegalități sociale. Prin urmare, e nevoie de niște principii echitabile prin care aceste inegalități să fie micșorate deoarece influențează în mod direct șansele cetățenilor la viață. (Rawls, 1999)

Baza imparțialității în teoria lui Rawls este în poziția originală¹ unde părțile, egale și libere, sub un val de ignoranță (au informații legate de modul în care este construită societatea, posibilele clivaje, clasele sociale, grupuri etnice etc însă părțile nu au informații privind poziția lor în această societate), reușesc să traseze niște principii ale dreptății² care să vizeze binele comun pentru că ele sunt în imposibilitatea de a influența formarea principiilor în interes propriu. O caracteristică foarte importantă privind părțile în acest status-quo inițial este aceea că sunt raționale și mutual dezinteresate. Cei care formează principiile nu sunt interesați de câștigurile celorlalți, nu sunt invidioși. (Rawls, 1999)

Astfel, Rawls propune două principii în poziția originală: 1. fiecare persoană are un drept egal pentru cea mai bună schemă a libertăților de bază, compatibilă cu o schemă similară a libertăților altora. 2. inegalitățile sociale și economice vor fi aranjate în așa fel încât sunt amândouă: a. în avantajul tuturor; b. aflate pe poziții deschise tuturor. Primul se referă la drepturile fundamentale și este foarte important pentru că dacă acesta este încălcat, automat este exclus și următorul deoarece nu se pot compensa prin avantaje economice sau sociale lipsa unor libertăți de bază. Acesta se transpune în drepturile prezente în Constituție. Cel de-al doilea principiu cuprinde două părți, aplicabilitatea fiind în sfera instituțiilor economice. Focusul este pe venituri și egalitatea de șanse. Astfel, avem pe de-o parte rezolvarea inegalităților în așa fel încât să fie în avantajul tuturor. Și pe de altă parte, accesibile tuturor. Rawls trasează un tabel cu patru corelații posibile care se pot extrage pe baza acestor părți ale principiului doi. El argumentează pentru o egalitate democratică. (Anexa 2) Așadar, pentru principiul 2 punctul a, în avantajul tuturor, există două posibilități: principiul eficienței și cel al diferenței. Principiul eficienței spune că o distribuție este dreaptă atunci când nimeni nu pierde și cel puțin unul are de câștigat. Spre exemplu, dacă avem indivizii A și B care în t_0 au 5 și respectiv 10 unități, distribuția este dreaptă în t_1 dacă A are tot 5 și B 15. De partea cealaltă, principiul diferenței spune că o distribuție este dreaptă doar atunci când nimeni nu pierde dar în special cel mai dezavantajat câștigă. În punctul b, accesibil tuturor, există pe de-o parte egalitatea de șanse deschisă talentelor și pe de altă parte, egalitatea echitabilă de șanse. Rawls susține o egalitate democratică unde există libertăți egale, egalitate de șanse echitabilă³ și focus asupra celor mai dezavantajați indivizi din societate așa încât aceștia să crească. (Rawls, 1999)

Teza lui Rawls este una negativă deoarece pornește de la ideea că cetățenii care se nasc în anumite familii sau de o anumită etnie nu au dreptul să se bucure de mai multe beneficii în societate deoarece aceste caracteristici sunt moral arbitrare. (doar pentru ca sunt un bărbat alb european nu înseamnă că este drept ca instituțiile să mă favorizeze) Așadar, teza pozitivă a lui Rawls se axează pe o distribuție egalitară. Singura excepție poate exista doar atunci când o posibilă distribuție inegală duce de fapt la un avantaj comun. Astfel, principiul diferenței este și el parțial bazat pe o teză negativă deoarece un cetățean nu trebuie să fie avantajat într-o societate doar pentru că a avut norocul să se nască într-o anumită familie sau să dețină un talent. Totuși, acest principiu este doar parțial bazat pe o teză negativă pentru că se poate accepta situația în care un cetățean să se folosească de aceste aspecte arbitrare însă doar în situația în care

în acest mod contribuie de fapt la o îmbunătățire a situației în care se află mai ales cei defavorizați. (Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2017)

În această secțiune am oferit pe scurt baza teoretică pe care o voi avea în vedere în discuția aplicată privind distribuirea locurilor în căminele studențești. În prima parte am notat care este abordarea pe care o folosesc, dacă am în vedere o teorie deja stabilită sau adopt o abordare constructivistă. Am găsit relevantă teoria dreptății ca echitate a lui Rawls așa încât în următoarea parte am discutat pe scurt care sunt implicațiile acesteia. În secțiunea următoare voi încerca să trasez o imagine cât mai clară a problematicii privind căminele studențești în București.

2. Căminele studențești: o resursă insuficientă

Când discutăm despre egalitatea de șanse în educație, sunt o mulțime de factori care pot contribui pentru a îngreuna oportunitatea unui student la educație. Putem discuta despre factori foarte evidenți și total nedrepti precum criteriile de admitere pe baza etniei sau sexului sau factori care nu par la prima vedere să aibă implicații atât de grave, aici pot nota cazul locurilor în căminele studențești.

Căminele sunt resurse puse la dispoziție de universități pentru studenții care aleg să vină să studieze într-o anumită zonă. Din păcate, este o realitate faptul că numărul tinerilor care aleg să își continue studiile alegând o facultate este cu mult mai mare față de capacitatea locurilor în cămine. Această situație se adancește tot mai mult și pentru că studenții sunt concentrați în doar câteva orașe din România unde de altfel se asumă o calitate mai înaltă a educației. Așa cum am notat mai sus, în România, peste jumătate din numărul studenților învață în universități din doar 4 orașe: București, Cluj, Iași și Timișoara. Așfel, majoritatea celor care ajung să studieze în aceste orașe sunt tineri care vin din alte zone geografice și prin urmare au nevoie să își găsească o locuință. Așa se ajunge în situația în care, spre exemplu, la Universitatea București, în 2018 au candidat la admitere peste 20 000 de tineri pentru studiile de licență și peste 5000 la master în vreme ce capacitatea în cele 19 camine pe care UB le deține este de doar 5274 de locuri. (Universitatea din București, 2020)

În 2015, organizațiile studențești, ridicând din nou problema lipsei locurilor în cămine, discutau despre un deficit de 25% privind acoperirea totală. De asemenea, Nicolaie Tunsoiu, președintele Uniunii Naționale a Studenților din România, declară că doar Universitatea Politehnica din București reușește să acopere cererea având o capacitate de 13 000 locuri. Totuși, doar 70% din cereri sunt acoperite iar orasele unde există deficit sunt București, Iași, Cluj și Timișoara unde de altfel și traiul este mai scump. (HotNews, 2015)

Prin urmare, este evident că discutăm despre o resursă care nu poate acoperi întreaga nevoie a studenților. În această situație, cred că este foarte important să ne concentrăm asupra criteriilor de acordare a acestor resurse atât de limitate. Tocmai pentru că nu pot fi oferite tuturor celor care își exprimă dorința de a obține un loc la cămin, atunci instituția trebuie să impună niște criterii de departajare în așa fel încât locurile limitate puse la dispoziție de fiecare universitate să fie oferite într-un mod drept doar unui număr restrâns de studenți. Astfel, în următoarele rânduri voi prezenta pe scurt care sunt criteriile avute în vedere pentru oferirea locurilor în cămine de Universitatea din București și ?coala Națională de Studii Politice și Administrative.

Criterii privind oferirea locurilor în căminele studențești

Potrivit articolului 6 din regulamentul de organizare și funcționare a căminelor studențești SNSPA, în aceste unități pot fi cazați: studenții români (la zi, cu domiciliul în provincie); cetățenii străini bursieri; cetățenii străini studenți ai SNSPA; cadrele didactice, în funcție de locurile disponibile, și alte persoane, în baza unor acorduri academice. (SNSPA, 2012) Astfel, sunt încheiate contracte de închiriere între instituție și beneficiar pe perioada unui an universitar cu posibilitatea de prelungire pe perioada verii. (SNSPA, 2012) Pentru a fi puse în aplicare criteriile de distribuire a locurilor în căminele studențești, se întrunește o Comisie de Cazare formată dintr-un reprezentant al Direcției Juridice, un reprezentant al Direcției General Administrative și câte un reprezentant al studenților de la fiecare structură, la propunerea Consiliului Studenților. (SNSPA, 2012) Așadar, sunt oferite locurile în funcție de locurile disponibile, prioritar: cetățenii străini bursieri ai statului român; studenții orfani de ambii părinți și cei proveniți de la casele de copii sau centre de plasament familial; studenții care reprezintă cazuri sociale (un venit mai mic de 700 pe membru de familie); studenții români la zi la buget, urmași de cei la taxă. Criteriile de distribuire sunt notate în articolul 7, Anexa 1 și sunt următoarele: a. mediile obținute în anul universitar anterior; b. anul de școlarizare – au prioritate cei din anii terminali; c. în cazul în care studentul a mai beneficiat de cazare în camin, se va ține cont și de comportamentul manifestat în anul anterior (existența unor reclamații, abateri de la regulament, restanțe la plata taxelor etc.). (SNSPA, 2012)

Și în cazul Universității din București metodologia este asemănătoare. Contractele de închiriere se fac tot pe perioada unui an universitar. Aici Comisia de Cazare este formată din: Prorectorul responsabil cu relația cu studenții; Directorul Cămine-Cantine și Activități Studențești; Șeful Serviciului Cămine-Cantine; Directorul Direcției Relații Internaționale; Reprezentantul studenților în CA, UB și 2 studenți desemnați de Consiliul pentru Probleme Studențești. De asemenea, și la UB avem aceleași criterii de distribuire (meritocrație) În primul rând performanța academică din anul anterior (sau nota la admitere pentru primii ani) la care se mai adaugă activitățile extracuriculare în interesul studenților UB și activități de voluntariat. (Universitatea din București, 2019)

Prin urmare, am ales să prezint mai în amănunt doar două regulamente privind distribuirea locurilor la camin din București pentru a evidenția criteriile pe care universitățile din România le au în vedere. (ale SNSPA și UB) Am observat că distribuția se face în primul rând în funcție de performanță, discutăm deci despre un criteriu meritocratic. Așadar, întrebarea de la care am pornit discuția este: într-un context în care deținem o resursă limitată, unde cererea este mult mai mare, cum ar trebui trasate criteriile de departajare în așa fel încât ele să fie cu adevărat echitabile? Cred că un criteriu bazat pe performanța din anul anterior sau o notă obținută la admitere nu este un criteriu tocmai echitabil și pentru a susține acest punct de vedere în secțiunea următoare voi avea în vedere teoria dreptății ca echitate la Rawls încercând spre final să trasez alte câteva criterii alternative. Găsesc relevantă această discuție pentru că șansa de a obține un loc la camin pentru un student venit din provincie influențează apoi foarte mult parcursul său în anii de studiu. Un criteriu bazat pe meritocrație în condițiile în care calitatea educației este diferită în țară nu este deloc echitabil pentru că nu face decât să adâncească inegalitățile. Ori, cred că această resursă ar trebui distribuită după nevoie, nu după performanță. Voi dezvolta acest argument în secțiunea următoare.

3. Distribuirea echitabilă a unei resurse limitate

Până în acest punct, am notat pe scurt modul în care John Rawls dezvoltă o teorie contractualistă și imparțială privind dreptatea folosindu-se de o situație imaginară în care în poziția originară, părțile, raționale, egale, libere și lipsite de invidie, sub un val de ignoranță, reușesc să traseze niște principii cu ajutorul cărora instituțiile să reușescă să facă reguli drepte după care societatea să poată funcționa. Apoi, am descris pe scurt situația distribuirii locurilor în căminele studentești și am văzut că această resursă nu acoperă nevoia totală. Astfel, e nevoie să ne asigurăm că modalitatea prin care ele sunt distribuite este dreaptă. Astfel am prezentat criteriile prin care se oferă această resursă în România folosind ca exemple regulamentele a două universități din București. În cele ce urmează voi încerca să argumentez aplicând principiul 2 al lui Rawls că un criteriu bazat pe meritocrație nu este unul echitabil așa încât e nevoie să găsim alte modalități prin care să se realizeze o distribuție dreaptă.

Din teoria rawlsiană voi avea în vedere în special principiul doi care vizează egalitatea de șanse. Așa cum am precizat și în partea 1, Rawls argumentează în principiul doi că inegalitățile sociale vor fi aranjate în așa mod încât să fie în avantajul tuturor și pe poziții deschise tuturor. Pentru primul aspect, se preferă aplicarea unui principiu al diferenței prin care nimeni să nu piardă însă în special cei defavorizați să aibă de câștigat. În cazul accesibilității, Rawls militează pentru o egalitate echitabilă de șanse în defavoarea egalității pe bază de talente. Așadar, el punctează faptul că indivizii care se nasc în anumite familii, sunt de o anumită etnie (aspecte ce nu țin de acțiunea lor) nu trebuie să fie favorizați de instituțiile economice. Se dorește o strategie prin care atenția este îndreptată asupra celor care sunt defavorizați. Aplicând pe problema distribuirii căminelor studentești, nu este drept ca un tânăr, îl numesc Alin, care provine dintr-o familie cu un statut socio-economic ridicat, cu părinți care și-au permis să îi asigure pregătire cu profesori bine instruiți în perioada liceului să fie departajat pe baza acelorași criterii (meritocratice, nota la admitere) cu un tânăr, Andrei, care s-a născut într-o familie săracă, într-o zonă unde calitatea învățământului nu este ridicată. Amândoi ajunși în București la o universitate vor da același examen de admitere iar pe baza notei obținute vor obține sau nu loc la cămin. Desigur, putem asuma că amândoi au cu adevărat nevoie de acel loc pentru că vin din provincie însă aici trebuie să măsurăm care dintre cele două persoane are mai mare nevoie tocmai pentru că resursa este limitată dar și pentru că în cazul lui Alin, are un avantaj arbitrar, pentru că a avut norocul să se nască într-o familie cu o situație bună. În această situație, Rawls vede foarte potrivită aplicarea unui principiu al diferenței prin care să ne asigurăm că Andrei primește ajutor suplimentar.

De asemenea, în această discuție mai este un aspect foarte important, lasând de-o parte momentul în care Alin și Andrei dau admiterea și obțin notele care mai apoi îi vor departaja, acest tip de criteriu nu face decât să perpetueze inegalitățile dintre cei doi. Putem discuta despre egalitate reală de șanse într-un context în care Andrei, pentru că nu a obținut un loc la cămin, este nevoit să își ia un job full time pentru a-și putea permite să plătească o chirie în București? Aici voi face apel la experiența personală pentru a da un exemplu cât se poate de real și cu siguranță foarte comun. Așa cum notam încă de la început, mă interesează acest subiect cu atât mai mult cu cât de ani buni îmi reprezintă colegii în structurile administrative ale universității. Astfel, făcând parte chiar și din Comisia pentru Cazare, mi-au fost prezentate multe situații care au decurs din simpla obținere a unui loc în cămin. A existat o persoană pe care o voi nota cu x care a intrat la facultate în urma cu câțiva ani și care a venit din provincie fără să își poată

permite să stea cu chirie. A aplicat pentru un loc în cămin dar pentru că acesta se obține pe baza performanței și cu prioritate pe anii terminali, x nu a mai obținut un loc în cămin. Și-a luat un job full time pentru a putea sta cu chirie însă în interval de un an prezența lui x (fie ea activă sau pasivă) la cursuri s-a înjumătățit. Acest lucru în ciuda faptului că era pasionat de domeniul studiat. Mi-a explicat că nu poate ajunge la toate cursuri dar nu putea nici renunța la job. Astfel, anul următor x avea în continuare note mult prea mici pentru că nu a putut fi prezent la toate cursurile și în continuare nu poate obține locul la cămin. Acesta este doar un simplu exemplu prin care vreau să scot în evidență faptul că un criteriu pur meritocratic nu este echitabil. Desigur, cineva ar putea spune că exista acel articol în regulamentele privind funcționarea și organizarea căminelor prin care au întâietate studenții cu cazuri sociale. Însă aici sunt două aspecte foarte importante. În primul rând, se pune condiția să fie integraliști și în al doilea rând, cazuri sociale sunt considerate doar cele unde venitul pe membru de familie este de 700 lei ceea ce înseamnă jumătate din suma cu care esti eligibil pentru a obține bursa socială. Ce vreau să spun este că acest prag în venitul unei familii este mult prea mic. În același timp, în extrema cealaltă, există persoane care obțin pe bază de noroc sau nu acel loc în urma admiterii, însă dacă analizăm statutul socio-economic al persoanei respective vom vedea că își poate permite cu ușurință să locuiască cu chirie. Desigur, este dreptul lui să aplice pentru un loc la cămin însă cred că în situațiile în care locurile sunt limitate, întâietate ar trebui să aibă cei mai defavorizați, cei care nu își pot permite altceva, urmași apoi bineînțeles în funcție de locurile disponibile și de restul care au aplicat.

În Anexa III am atașat două tabele cu o parte din distribuția locurilor în cămine în anul 2018 la Facultatea de Științe Politice, SNSPA⁴: unul cu persoanele din primul an de master la buget, care au obținut locul pe baza notelor și altul cu studenții care au obținut locurile prin dosar social. Este foarte interesant că în cel de-al doilea tabel notele studenților sunt mult mai mici. Astfel, au obținut locul doar pentru că au avut posibilitatea dosarului social. Așadar, ce se întâmplă cu persoanele care se încadrează în venituri de la 700 la 1263⁵ lei?

Prin urmare, în această secțiune am explicat cu ajutorul principiului doi dezvoltat de Rawls de ce consider că un criteriu de tipul performanței pentru a obține un loc în cămin nu este echitabil. În următoarea secțiune voi încerca să notez câteva criterii alternative care s-ar putea să rezolve sau nu problema echității în această distribuție de resurse.

Criterii alternative pentru o distribuție (mai) echitabilă

a. Status-quo-ul

Aleg în această secțiune să notez și criteriul deja existent în societatea românească deși am arătat în paragrafele anterioare de ce nu îl consider un criteriu echitabil. Totuși, este unul destul de ușor de aplicat deoarece se distribuie resursa pe baza unor liste cu note deja obținute. Așadar, se merge pe ideea: Alin, meriți să câștigi un loc la cămin pentru că ai o notă mai mare la admitere. Făcându-se deci abstracție de alte posibile variabile precum situația economică și nevoia reală de resursa respectivă.

b. Un criteriu integrant

Pornind de la tipurile diferite de burse (de la cele de performanță la cele sociale sau de ajutor ocazional) cred că un criteriu bun de distribuție a locurilor la cămin poate să fie unul care să combine notele obținute la admitere cu background-ul socio-economic. În cazul bursei, avem pe de-o parte cele care se obțin pe baza meritului dar sunt și bursele obținute pe baza

situației economice. În cazul celor sociale nu este avută în vedere performanța. Plecând de la acest fapt, cred că în cazul distribuirii locurilor la camin ar fi mai drept un criteriu prin care ne uităm atât la note însă decisivă este situația economică. În acest mod, întorcându-ne la Alin și Andrei aflați pe lista de cazare, Comisia specializată va observa că Alin are nota 10 în vreme ce Andrei 7 însă va observa și că Andrei provine dintr-o familie defavorizată care nu își va permite să îi plătească o chirie în București în vreme ce pentru Alin nu va fi o dificultate. În acest mod cred că putem discuta despre o distribuție mai dreaptă decât cea inițială, nu neapărat una perfectă. Desigur, aici o limită ar putea să fie legată de dificultatea metodologică, modul în care trebuie făcută analiza fiecărei situații.

c. Activități extracuriculare

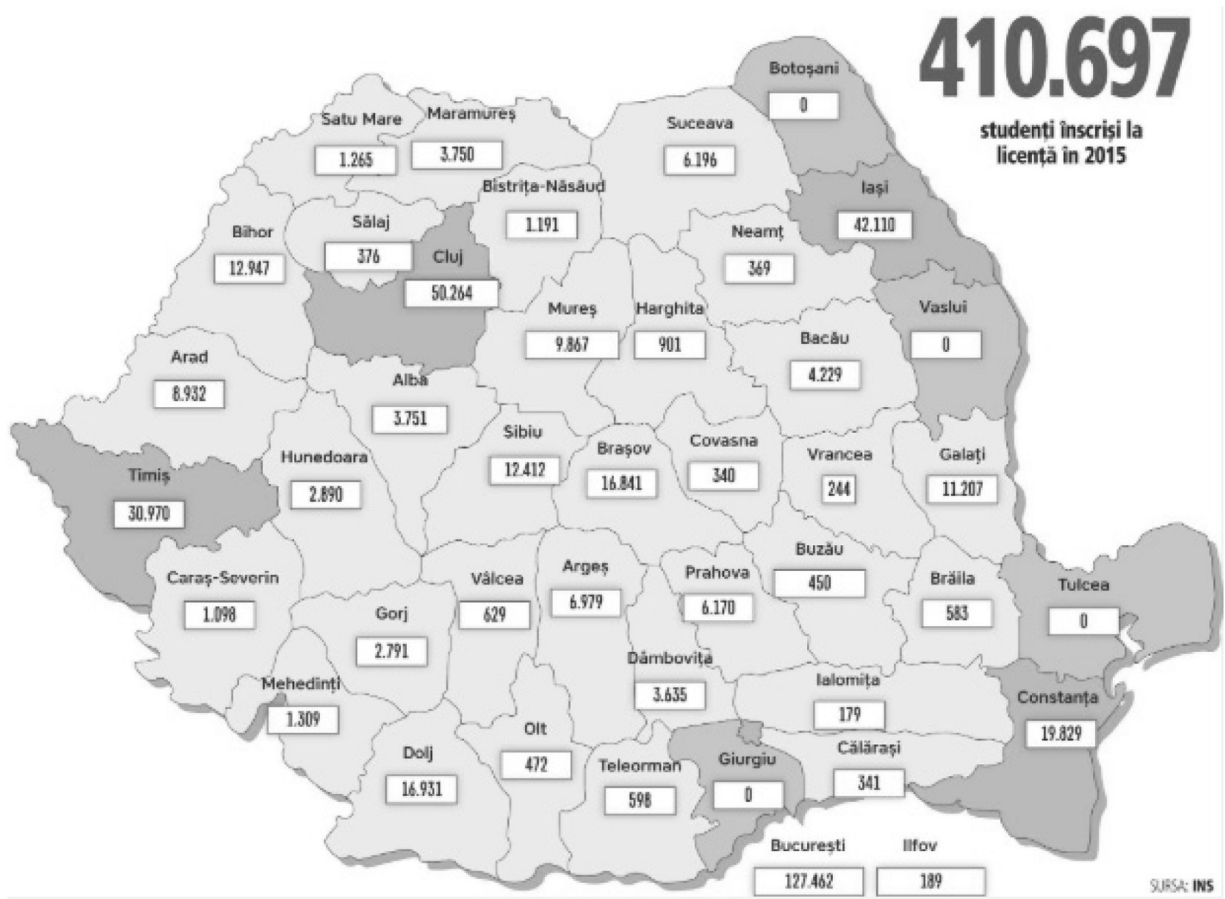
Un alt posibil criteriu ar putea să fie strict pe baza activității extracuriculare din anul precedent. În acest mod, nu mai ținem seama de niște note care sunt influențate de zonele de unde tinerii vin și de statutul lor economic. Aici focusul ar fi pe interesul tinerilor pentru activitățile extra precum concursuri, activități în ONG-uri, conferințe etc. Totuși, și acest principiu poate să fie problematic pentru că e posibil să nu putem discuta despre egalitate reală de șanse. În unele localități din România pot exista mai multe oportunități de implicare pentru tineri în vreme ce în altele nu. Astfel, în ultimul caz, nu este vina elevului că nu există un ONG în localitatea lui unde să se poată implica.

Concluzii

În această articol mi-am propus să discut despre modul în care se face distribuția locurilor în căminele studentești din România. În analiza mea am avut în vedere în special Bucureștiul folosind ca exemple Universitatea București și SNSPA. Scopul lucrării a fost acela de a vedea în primul rând dacă sunt potrivite criteriile deja existente asumând totuși încă de la început că nu sunt tocmai echitabile. Astfel, având în vedere dreptatea ca echitate la Rawls, am argumentat că un criteriu pur meritocratic bazat pe performanță nu este drept și că ar trebui să ne uităm la mai multe variabile așa încât să oferim această resursă limitată în special persoanelor care au o mai mare nevoie, care sunt dezavantajate. De asemenea, am notat mai sus, interesul pentru acest subiect vine și din experiența personală, făcând parte din Comisia de Cazare. Astfel, în analiza din capitolul trei am ales să notez și exemple reale întâlnite de mine. În final, am notat trei posibile criterii prin care se poate realiza distribuția acestei resurse. Primul criteriu este reprezentat de situația de facto și am argumentat că nu este cea mai favorabilă variantă. Al doilea criteriu propus este unul care să aibă în vedere și situația socio-economică a fiecărui student așa încât deși nota unui student este mai mică față de a altuia, el poate obține un loc la camin pentru că în urma unei analize, Comisia sesizează o nevoie mai mare pentru studentul cu performanță mai scăzută. Un al treilea criteriu notat poate să se axeze pe activitățile extracuriculare din anii precedenți însă am notat că și acest criteriu poate să fie problematic pentru că este sensibil la existența oportunităților din fiecare zonă geografică. Astfel, pare că un criteriu de eligibilitate care să țină seama și de background-ul economic este mai echitabil față de situația actuală deși este limitat de dificultățile metodologice. Totuși, o astfel de discuție este foarte relevantă pentru că un simplu loc într-un camin poate influența parcursul studentului până chiar la situația extremă în care el e nevoit să abandoneze studiile pentru a se întreține.

Anexe

Anexa I (Mihai, 2017)

Anexa II (Rawls, 1999)

“Equally open”	“Everyone’s advantage”	
	Principle of efficiency	Difference principle
Equality as careers open to talents	System of Natural Liberty	Natural Aristocracy
Equality as equality of fair opportunity	Liberal Equality	Democratic Equality

Anexa III (Facultatea de Stiinte Politice , 2018)

Anul I	Masterat	FSP	10.00	Buget
Anul I	Masterat	FSP	10.00	Buget
Anul I	Masterat	FSP	10.00	Buget
Anul I	Masterat	FSP	10.00	Buget
Anul I	Masterat	FSP	10.00	Buget
Anul I	Masterat	FSP	10.00	Buget
Anul I	Masterat	FSP	9.66	Buget
Anul I	Masterat	FSP	9.33	Buget
Anul I	Masterat	FSP	9.33	Buget
Anul II	Licenta	FSP	7.64	Buget/dosar caz social
Anul III	Licenta	FSP	7.72	Buget/dosar caz social
Anul III	Licenta	FSP	7.40	Buget/dosar caz social
Anul III	Licenta	FSP	8.61	Buget/dosar caz social
Anul I	Licenta	FSP	6.62	Buget/dosar caz social

Note

- ¹ Starea naturală în teoria clasică a contractului social.
- ² Principii care vizează instituțiile, nu indivizii. Sunt principii care vor ajuta apoi instituțiile în societate să traseze reguli drepte.
- ³ Cetățenii trebuie să se bucure de aceleași oportunități indiferent de mediul din care provin, etnie, statut socio-economic etc.
- ⁴ Listele complete pe mai multi ani universitari se gasesc pe site-ul oficial snsapa.ro.
- ⁵ Criteriul de eligibilitate pentru a obține bursa socială, salariul net minim pe economie.

References

- Aristotel. (n.d.). In *Etica Nicomahica V*.
- Facultatea de Stiinte Politice . (2018). In *Locuri de cazare pentru anul universitar 2018-2019* (pp. 1-2).
- HotNews. (2015, Octombrie 1). *Organizatiile studentesti reclama lipsa de locuri de cazare in camine: Deficitul este de peste 25%*. Retrieved from HotNews: <https://www.hotnews.ro/stiri-esential-20466614-organizatiile-studentesti-reclama-lipsa-locuri-cazare-camine-deficitul-este-pest-25.htm>
- Mihai, A. (2017, Mai 19). *Harta studenților din România: centrele universitare au atras cei mai mulți investitori. Mai bine de 50% dintre studenții români învață în doar trei orașe din România*. Retrieved from Ziarul Financiar: <https://www.zf.ro/zf-24/harta-studentilor-din-romania-centrele-universitare-au-atras-cei-mai-multi-investitori-mai-bine-de-50-dintre-studentii-romani-invata-in-doar-trei-orase-din-romania-16333898>
- Miroiu, A. (1998). Două tipuri de teorii ale dreptății. In A. Miroiu, *Filosofie in haine de gala* (pp. 266-273). Bucuresti: ALL.
- Miroiu, A. (2009). Teorii ale dreptatii. In A. Miroiu, *Introducere in filosofia politica* (pp. 86-87). Iasi: Polirom.
- Poama, A. (2019). Application or construction? Two types of public policy ethics. In *THE ROUTLEDGE HANDBOOK OF ETHICS AND PUBLIC POLICY* (pp. 37-50). New York.
- Rawls, J. (1999). *A Theory of Justice*. Cambridge: Harvard University Press.
- SNSPA . (2012). Criterii de repartizare a locurilor de cazare în cămin. În SNSPA, *Regulament privind organizarea și funcționarea caminelor SNSPA*.
- Stanford Encyclopedia of Philosophy. (2017, Ianuarie 9). *John Rawls* . Retrieved from Stanford Encyclopedia of Philosophy: <https://plato.stanford.edu/entries/rawls/#JusFaiJusWitLibSoc>
- Universitatea din Bucuresti. (2019). Capitolul II: Repartizarea locurilor de cazare. În U. d. Bucuresti, *Metodologia privind cazarea in caminele Universitatii din Bucuresti*.
- Universitatea din Bucuresti . (2020). *Universitatea din București în cifre*. Retrieved from Universitatea din Bucuresti: <https://unibuc.ro/despre-ub/ub-astazi/ub-in-cifre/>